

«Я мушу – і я зроблю!»

Те, що очільник сільськогосподарського товариства на Хмельниччині, а нині народний депутат від БЮТ Василь Кравчук свого часу став політиком, кардинально змінило життя його дружини, вчительки німецької мови пані Діни.

Розмову веде **Олена ГУТЯНСЬКА**

– Пані Діно, на моє запитання про те, коли ви будете в Києві, аби ми з вами могли зустрітися, ваш чоловік відповів, що це складно, бо ви – керівник великого господарства. Розкажіть, будь ласка, що це за господарство і чим ви в цьому житті взагалі займаєтесь.

– За освітою я вчителька. Свого часу закінчила Чернівецький державний університет імені Юрія Федьковича, дуже люблю школу, люблю дітей...

– А живете ви де?

– У Теофіпольському районі Хмельницької області. Є таке село Волиця. Гарне, мальовниче. Звідти родом мій чоловік, а я – із сусіднього. Його батько 40 років працював головою колгоспу, потім майже 10 років це господарство очолював мій чоловік, а після президентських виборів 2004 року Василь Петрович очолив Теофіпольську райдержадміністрацію, потім був обраний головою райради, і я вимушена була стати на його стежині...

– А ви працювали в школі?

– Так, я закінчила факультет романо-германської філології і викладала німецьку мову.

– Ви любили свою роботу?

– Дуже. Я її по сьогоднішній день люблю і, мабуть, ніколи не перестану.

– Виходить, для того, щоб стати на стежині чоловіка, вам довелося багато чим пожертвувати.

– Було дуже важко. Щоправда, я не зовсім відірвалася від школи. З радістю приходжу туди на зустрічі, на різні свята і неодмінно – з подарунками. Лишилося ще кілька годин, але це вже для душі, а так я вся – у господарстві. Довелося підставляти плечі й брати на себе, так би мовити, «сімейну» справу. Так я стала директором сільськогосподарського ТОВ «Волиця».

– А як ви почуваетесь в сільському господарстві? Адже, щоб керувати іншими людьми, треба багато на чому розумітися...

– Я виросла в селі, тож сільська робота мені знайома. Але на посаді керівника, ясна річ, спочатку було дуже важко. На перший погляд здається, ніби все знаєш, а приходиш – і виявляється,

що це не так. Чоловік дуже багато мене вчив. У нього вища спеціальна освіта – Кам'янець-Подільський сільськогосподарський інститут. І мій свекор Петро Андрійович мені допомагав, підказував: на полях і фермах, у тракторних парках та майстернях. Це була своєрідна домашня школа. Вони передавали мені свої знання, і сьогодні я вже можу сказати, що за три роки багато чого опанувала.

– Ви не шкодуєте з приводу тодішнього вибору? Не відчуваєте, що це був ваш обов'язок, що ви мусли вчинити саме так, але внутрішньо цього все-таки ще не сприймаєте?

– Як вам сказати... Ні, внутрішньо я це вже сприймаю. Ще коли раніше чо-

«У нас спільна мета: забезпечити добробут людей, не занедбати те, що створювалося десятками років»

ловік влаштував мені своєрідні «вступні» виїзди й захоплено знайомив мене зі своїм господарством, я цього захвату ще не сприймала. Коли нині виходжу в поле, де квітує пшениця, та коли ще дає Бог погоду і все добре... Сьогодні я вже їду туди, щоб заспокоїти свою душу, якщо інколи через щось рознервуюся – трапляються й такі моменти...

– Можна сказати, що тепер це стало вашою другою улюбленою роботою?

– Можна. Але вона набагато важча, ніж у школі. З нинішніми цінами взагалі в сільському господарстві працювати надзвичайно складно. Навіть якщо порівняти з минулим роком, то на техніку, запасні частини, міндобрива, засоби захисту, дизпаливо, бензин, навіть на саме насіння вони дуже й дуже зросли.

– Як же тоді ви тримаєтеся на плаву?

– Поки що викручуємося й сподіваємося на краще.

– Скільки людей працює у вашому господарстві?

– 120 чоловік і все це – мешканці нашого села. 2000 га орної землі орендуємо у Волиці, 500 – в одному з сіл сусіднього району. За кошти господарства прокладаємо в це село газ, плануємо невдовзі запустити.

– Ну от ви прийшли в господарство, яке до того очолював ваш чо-

ловік, а ще раніше – його батько. І раптом з'являється молода жіночка, вчителька, і починає керувати. Як вас зустріли люди?

– Напевно, спочатку – насторожено. Та згодом зрозуміли, що в нас спільна мета: забезпечити добробут людей, не занедбати те, що створювалося десятиками років. У нас досить молодий колектив головних спеціалістів. Після навчання всі працюють у рідному селі.

– Сьогодні це не так часто буває. Молодь давно вже тікає із села. Чому ваші повертаються?

– Вони повернулися, утворили сім'ї, живуть, працюють, тож, напевно, у нас не так погано. Господарство опікується соціальною сферою. У селі є і газ, і водогін, і асфальт. Оплачуємо за рахунок господарства роботу стоматолога, педіатра, які до нас приїздять. Оздоровлення дітей відбувається в селі, у школі, товариство харчує їх безплатно, і не тільки влітку, а учнів 1–4-х класів – цілий рік.

– То у вас уже настав комунізм, про який усі стільки мріяли і мріяли давно перестали!

– Але ж це діти наших нинішніх працівників чи онуки тих, хто все своє життя трудився в господарстві. Ми маємо про них дбати.

– Яка спеціалізація у вашого господарства?

– «Волиця» – насінневе господарство з виробництва та реалізації репродукційного насіння зернових і зернобобових культур. Ми є племінним репродуктором у галузі тваринництва: вирощуємо велику рогату худобу української чорно-рябої молочної породи і свиней – великої білої.

– Я дивлюся на вас, таку тендітну й стильну, і не можу уявити вас на фермі, серед корів або свиней...

– Спершу я також цього не могла уявити, але, знаєте, до всього звикаєш. Пам'ятаю, як Василь водив мене по господарству й примовляв: «Тут у нас нетелі, тут – телиці, тут – корови». А я, вчителька, йду за ним (це вже було після зборів, на яких мене обрали), дивлюся і думаю: «Ну нетелі, ну телиці, ну корови... То й що?» А тепер, коли він приїздить, я кличу його поїхати зі мною і

вже тепер я сама кажу йому з гордістю: «Подивися, які гарні тут у мене нетелі, тут – телиці, тут – корови...»

– Не одразу прийшло розуміння, не одразу прийшли якісь навички, і не одразу прийшло щире ставлення до цієї роботи, бо вона спочатку все-таки була чужа, так? І за ці три роки ви жодного разу не збунтувалися? У вас не опускалися руки? Не було бажання відправити все те під три чорти й знову з головою зануритися в учнівські зошити? Не казали чоловікові: «Все, більше не можу! І не хочу!»?

– Якщо чесно, у душі були такі переживання, але Василеві я цього не казала. Перенесеш усе те в собі, переможеш сама себе, зберешся з силами і подумаєш: «Я мушу, я знайду, я зроблю!» Йду до людей, бачу, з яким умінням вони справляються з важкою сільською працею, і розумію, що з таким колективом можна подолати всі негаразди.

– А якби вам сьогодні сказали: «Все, Діно, ти свою справу зробила, тут працюватиме хтось інший, а ти можеш повертатися до школи», – якою була б ваша реакція?

– Хочу сказати, що в нас найстаріша в районі школа і ми, за допомогою Василя Петровича, будемо нову. Її починав будувати ще його батько, і чоловік сьогодні дуже багато в це будівництво вкладає, щоб діти нарешті навчалися в сучасній школі, адже в старій не маємо навіть спортзалу. Сьогодні в нас дев'ятирічка. Але, якщо все буде гаразд, сподіваємося на повну середню освіту. Мое бажання працювати на педагогічній ниві значне, але й сільськогосподарська нива вже стала часткою душі.

– Ви змогли б бути директором нової школи?

– Педагогічний стаж у мене 20 років, я викладала в старших класах, у нас хороший колектив, тепер маю ще й досвід керівництва. Напевно, змогла б... Просто стільки моїх сил, енергії й душі вкладено у «Волицю», яка вже стала для мене рідною, що цей вибір виявляється достатньо складним.

– А який у вас стаж подружнього життя? Які у вас діти?

– 19 червня нашому подружжю виповнилося 16 років. Дітей двоє. П'ятнадцятирічна Даринка закінчила

дев'ятий. Ще з п'ятого класу вона без жодних сторонніх впливів вирішила, що буде юристом. Дівчинка доволі активна, лідер школи і з роками тільки утвердилася у своєму рішенні: хоче бути юристом. Поважаючи її вибір, ми віддаємо її до Хмельницького спеціалізованого ліцею поглибленої підготовки в галузі науки. Там шість годин на тиждень викладають правознавство. А в сільській школі в 10–11-х класах немає жодної години. Андрійкові – десять. За комп'ютером сидить «із заплоченими очима»: у віртуальній реальності почувається, як риба у воді. Любить риболовлю, футбол. А серйозні думки про майбутній фах його ще не відвідують.

– На кого ваші діти схожі?

– Василь каже, що на нього. Насправді зовні є щось і від нього, і від мене. А от щодо вдачі, донька більше схожа на батька – така ж настирлива, як він, я у її віці такою не була. Про сина Василь твердить, що це – його копія. І я не заперечую проти того, щоб діти в усьому наслідували батька й були на нього схожі.

– Яка вдача у вашого чоловіка? За що ви його покохали?

– Напевне, за те, що серед усіх якостей у ньому переважає доброта. Він дуже уважний. Дуже любить наших дітей, ставиться до них просто зворушливо. Тепер Василь у Верховній Раді, ми живемо окремо, і коли він приїздить на вихідні, то мамі, доньці й мені завжди привозить квіти. Він хороший, турботливий син, чудово ставиться і до моїх батьків.

Крім того, він розумний, діловий, цілеспрямований, завжди тримає слово. Якщо поставить перед собою якусь мету, всіма силами прагне її досягти, виконати обіцяне. І я дуже ціную, що, перш ніж прийняти важливе для себе рішення, він радиться зі мною.

– От Василь Петрович залишив роботу за фахом. Підозрюю, що й праця на рівні райдержадміністрації та районної ради – не цукор, а про нинішню Верховну Раду годі й говорити: вранці не знаєш, що буде ввечері. Це не те, що справжній хазяїн у своєму сільгосптоваристві. Тож тепер я питаю про вашого

чоловіка: у нього не опускаються руки від усього того, що коїться в парламенті? Він не каже: «Діно, що я нароби! Нащо я туди пішов!»? Чи відвідують його якісь сумніви?

– У «Батьківщині» мій чоловік з 2000 року. На той час це справді було дуже складно. Коли постало завдання створювати первинні партійні осередки, я йому допомагала, їздила з ним по селах і пам'ятаю, як, щойно зачувши прізвище Тимошенко, люди зачиняли перед нами двері, боячись переслідувань з боку тодішньої влади. Повірте, це було надзвичайно важко переживати. Коли Василь ще був головою колгоспу, на нього всіляко тиснули, влаштовували навмисні прискіпкові перевірки... Тоді ніхто не сприймав ані самої партії, ані тих, хто в ній був. Одне слово, тим, хто був у «Батьківщині», жилося тоді дуже важко. Але він вистояв.

Василь ніколи не був і не буде зрадником. І хоч би як важко йому було, ніколи не пожалів про свій вибір. Коли нинішній президент приїхав до нас зі своєю передвиборною програмою і все районне начальство тікало, аби його (тоді вони ще йшли рука в руку з Юлією Володимирівною) не зустрічати, мій чоловік єдиний організував цю зустріч і жодного разу не вагався, не нарікав на те, що дарма пішов у цю партію. А тим більше зараз...

– Якщо абстрагуватися від вашого господарства і вашої нової ролі, що, відколи ваш чоловік став народним депутатом, змінилося у вашому сімейному житті?

– Тепер ми рідко бачимося, і дітям дуже не вистачає татка. Андрійко спочатку взагалі десь цілий місяць плакав, адже мама є мама, але тато для хлопчи-

«Родинні зв'язки підтримуються здавна. Тепер уже цього вчать, до цього звикають і наші діти»

ка – це все: і риболовля, і відпочинок, і чоловічі розмови. Тож головна зміна полягає в тому, що Василя немає поряд з нами. А так особливих змін я не відчуваю.

– Ви, як дружина, вважаєте, що шлях, яким іде Василь Петро-

вич, правильний для нього, для розвитку його особистості?

– Я думаю, що коли він стільки років до цього йшов, і так багато досягнув, і вірить, що, попри сьогоднішні труднощі й негаразди, прийдуть кращі часи, – все правильно.

– Розкажіть, будь ласка, про суто сімейні справи. Як у вас традиції? Як ви відпочиваєте? Чим захоплюєтесь?

– Родина з боку мого чоловіка – дуже велика, і його мама завела такий звичай, що вони мають на свята обов'язково всі зустрічатися, з'їжджатися – так здавна підтримуються родинні зв'язки. І тепер уже цього вчать, до цього звикають і наші діти.

– А де всі зустрічаються?

– У його батьків, у нашому ж селі. З усіх куточків України з'їжджається велика родина. Неодмінно – на дні народження. Мій свекор, якому 73-й рік, каже, що для нього кругла дата – це кожний день народження. Разом відзначаємо всі інші свята – Великдень, Різдво, 8 Березня...

У вихідні Василь обов'язково виїздить із сином на риболовлю. Ми з донькою під'їжджаємо пізніше, інколи – з друзями (у нас є певне коло друзів, то-

варишуємо сім'ями). Любимо грати у волейбол, займаємось іншими видами спорту. У відпустку влітку ми раніше завжди виїздили разом, а тепер уже – як вийде.

– Але ж літо – найгарячіша пора на селі! Як ви можете залишити своє господарство?

– А ми вибираємо час або до жнив, або після них, коли врожай зібрано. А торік я лишилася на жнива, а Василь поїхав з дітьми, щоб їх оздоровити, – іншого виходу не було.

– Я розумію, що Василь Петрович основний час завжди віддавав роботі. А поза нею?

– Він зятятий і успішний мисливець та рибалка, сам чистить рибу і прекрасно її, і не тільки її, готує. Коли приїздить на вихідні, а я з самого ранку біжу на роботу, він за якийсь час мені телефонує: «Ми з дітьми сніданок приготували, приїжджай!». Полюбить грати у волейбол, у більярд. Дуже любить природу, що й не дивно для людини, яка народилася й виросла в селі.

– Пані Діно, про що ви мрієте, що вас захоплює?

– Відверто кажучи, для здійснення моїх мрій та захоплень у мене немає часу...

– А якби він був?

– Мені дуже подобаються подорожі. Хотіла б побувати в багатьох країнах, познайомитися з культурою, архітектурою, традиціями інших народів, але ж мрії мріями, а часу немає. Натомість (можливо, через те, що чоловік зараз у Києві) кожної вільної хвилини поспішаю додому, до дітей.

– Є у вас якісь жіночі уподобання? Що ви робите як жінка?

– Вмію робити все. І готувати, і вишивати, і плести. Дуже люблю квіти, з радістю їх вирощую та доглядаю.

– Ви змалювали мені абсолютно ідеальну картину. Але ж так не буває. Все-таки скажіть відверто: на яку тему ви з Василем Петровичем можете посваритися?

– Напевно, найімовірніше – з робочих питань. Скажімо, траплялося, я обстоюю свою думку, а він навіть ображається: «Ну якщо ти вже більше за мене знаєш...»

– А й правда, що дає вам підстави для професійних суперечок, коли в нього спеціальна освіта і такий досвід? Чи ви стираєтеся на рекомендації фахівців?

– І на рекомендації фахівців, і, мабуть, на власне бачення реальної обстановки, адже рік на рік не схожий. Я намагаюся пробувати різні варіанти

рішень, а він від цієї роботи вже певною мірою відірваний і, мабуть, більш консервативний.

– Але приймемо за аксіому, що на сільськогосподарській роботі все-таки більше знається Василь Петрович, а на вихованні дітей – ви, професійна вчителька. Як кажуть, кого на що вчили... То чиє тут зверху?

– Виховуємо дітей спільно. Він зі свого боку, а я – зі свого, навчаємо їх бути добрими, мудрими, замислюватися над своїми вчинками. Одне слово, у нас немає такого, що один виховує, а другий стоїть осторонь або «гне свою лінію». Я навіть навчила доньку зі своїми проблемами обов'язково йти до тата (раніше, певна річ, вона дівчачими секретами більше ділилася зі мною). Бо вважаю: і батько обов'язково мусить жити проблемами дітей, і діти мають знати, що в них є надійний друг. Ми з Василем намагаємося поводитися так, аби діти ставилися до нас із повною довірою й завжди могли нам відкритися. Виховуємо, мабуть, і власним прикладом, бо між нами також – повна довіра і взаєморозуміння.

– Якби могло справдитися будь-яке ваше бажання, чого ви зажадали б?

– Ми їхали сюди з Даринкою, по дорозі купили чорниці і за народною традицією загадали бажання. Даринка мені про своє сказала тільки: «Я загадала хороше». А я свого не приховую – воно в мене завжди одне: аби були здоровими й щасливими наші батьки і наші діти. Гроші в житті – не головне, і їх не треба мати стільки, аби не можна було спати спокійно, а якщо у твоїх близьких щось зі здоров'ям, ти вже переживаєш, хвилюєшся і нічого більше тобі не треба.

– Й останнє. У вас заполітизована сім'я? Ви дивитесь по телевізору політичні передачі, прямі трансляції з Верховної Ради?

– Ми з донькою намагаємося дивитися. Даринка в усе вникає, щодо кожної ситуації має власну думку, мислить, як доросла. А взагалі, вже багато років БЮТ наче оселився в нашій хаті: «Батьківщина», Юлія Володимирівна, символіка, плакати...